

Μελέτες από την Ιστορία της Αρχαιολογίας

Οι διαλέξεις του Συλλόγου Φίλων
του Ιστορικού Αρχείου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας
2017-2018

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται και στην Ελλάδα άνθηση στις αρχαιακές μελέτες που αφορούν σε θέματα Ιστορίας της Αρχαιολογίας, ή και σημαντικές επιστημονικές προσωπικότητες του κλάδου του 19ου και του 20ου αιώνα, αρχαιολόγους της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, πανεπιστημιακούς, καθώς και μέλη των Ξένων Αρχαιολογικών Σχολών στην Ελλάδα.

Πιθανότατα δύο παράγοντες υπήρξαν καθοριστικοί για τη στροφή αρκετών ερευνητών προς αυτό το πεδίο: ο πρώτος είναι ότι έχουν πλέον περιορισθεί στο ελάχιστο οι μεγάλης κλίμακας συστηματικές ανασκαφές, λόγω υπερβολικού κόστους, και, κατά συνέπεια, ελάχιστοι φορείς μπορούν να ανταποκριθούν. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα πολλοί νέοι επιστήμονες να στρέφονται προς τις αρχαιακές σπουδές για τις διδακτορικές και μεταδιδακτορικές έρευνές τους. Ο δεύτερος λόγος είναι ότι τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει προσιτά στους μελετητές αρκετά σημαντικά αρχεία, όπως για παράδειγμα τα αρχεία των Ξένων Αρχαιολογικών Σχολών. Μεταξύ αυτών, και πιθανότατα το πλουσιότερο είναι το Αρχείο των Υπηρεσιών Αρχαιοτήτων, δηλαδή των Υπουργείων στα οποία υπαγόταν η Αρχαιολογική Υπηρεσία, από την ίδρυσή της έως σήμερα (Παιδείας και Θρησκευμάτων, Προεδρίας της Κυβερνήσεως, Πολιτισμού και Επιστημών, Πολιτισμού, Πολιτισμού και Τουρισμού, Πολιτισμού και Αθλητισμού).

Το Αρχείο των Υπηρεσιών Αρχαιοτήτων τα τελευταία 10 χρόνια τουλάχιστον είναι πλήρως οργανωμένο και εξυπηρετεί υποδειγματικά πολλούς μελετητές.

Το ιστορικό και το ανενεργό Αρχείο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας υπάγονται στην αρμοδιό-

τητα της Διεύθυνσης Διαχείρισης Εθνικού Αρχείου Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και χρονολογούνται από το 1834, έτος ίδρυσης της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, έως σήμερα.

Ως βασικό στόχο το Τμήμα Αρχείου των Υπηρεσιών Αρχαιοτήτων της Διεύθυνσης Διαχείρισης Εθνικού Αρχείου Μνημείων, σύμφωνα με τον Οργανισμό του ΥΠΠΟΑ, έχει «τη διάσωση, συλλογή, ταξινόμηση, μελέτη και έκδοση αρχαιακού και έντυπου υλικού, που αφορά στα μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους της χώρας αλλά και στη διοικητική εξέλιξη και ιστορία της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας. Παράλληλα, στοχεύει στη στήριξη της έρευνας και τη διάδοση της γνώσης και της πληροφορίας σε ένα ευρύ φάσμα πολιτιστικών και αρχαιολογικών κατευθύνσεων». Το υλικό του αρχείου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας είναι πλουσιότατο και εμπλουτίζεται συνεχώς. Χρονολογείται από τη σύσταση του Ελληνικού Κράτους έως σήμερα. Πρόκειται οπωσδήποτε για ένα από τα παλαιότερα και σημαντικότερα αρχεία της Ελλάδας. Περιλαμβάνει διοικητικά έγγραφα, φωτογραφίες, καταλόγους, σχέδια, προσωπικά σημειώματα και άλλα τεκμήρια, τα οποία δίνουν τη δυνατότητα στο σύγχρονο ερευνητή να μελετήσει την ιστορία της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας στην Ελλάδα,

να εντοπίσει στοιχεία που βοηθούν τη σύγχρονη αρχαιολογική έρευνα, αλλά και να επεκταθεί σε άλλους τομείς που αφορούν την κοινωνική, πολιτική και οικονομική ιστορία της χώρας.

Το Ιστορικό Αρχείο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας στεγάζεται σε ένα όμορφο βιοτεχνικό ανακαινισμένο κτήριο, παλιό τυπογραφείο, στην οδό Ψαρομηλίγγου 22 στον Κεραμεικό, που πληροί όλες τις προδιαγραφές φύλαξης και ασφαλείας και είναι προσιτό στους μελετητές.

Ο Σύλλογος Φίλων του Ιστορικού Αρχείου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας ιδρύθηκε το 2009, από τη γράφουσα και ομάδα στελεχών της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και πανεπιστημιακών, με σκοπό να

επικουρεί το Ιστορικό Αρχείο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας στο έργο του και την προώθηση των αρχαιολογικών μελετών γενικότερα. Εκτός των άλλων ο Σύλλογος οργανώνει κατ' έτος σειρά διαλέξεων, τόσο από καταξιωμένους επιστήμονες, αλλά και από νέους διδάκτορες και υποψήφιους διδάκτορες με αρχαιολογικά θέματα σχετικά με την ιστορία της αρχαιολογίας.

Οι οκτώ διαλέξεις για το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 ολοκληρώθηκαν τον Μάιο. Μερικές από τις διαλέξεις αυτές μπορείτε να τις βρείτε στο διαδίκτυο στον ιστότοπο του Ιδρύματος Μποδοσάκη www.blod.gr (βλ. παρακάτω).

23 Οκτωβρίου 2017

Γιώργος Τζωράκης, αρχαιολόγος, υποψήφιος διδάκτωρ Πανεπιστημίου Κρήτης: «"Εν μέσω της μενομένης καταιγίδος...". Οι αρχαιότητες της Κρήτης στη δίνη του μεγάλου πολέμου» (1941-1944)» (βλ. <http://www.blod.gr/lectures/Pages/viewlecture.aspx?LectureID=3769>).

Στους συνήθεις απολογισμούς των καταστροφών που επέφεραν οι Γερμανοί και Ιταλοί κατακτητές στην Κρήτη κατά τη διάρκεια του πολέμου και της κατοχής, οι καταστροφές της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς είναι αυτές που έχουν απασχολήσει σε μικρότερη έκταση έως σήμερα τους ερευνητές. Και ενώ το τίμημα του πολέμου και της αντίστασης στις ανθρώπινες ζωές και τα υλικά αγαθά είναι σε γενικές γραμμές γνωστό, οι καταστροφές αρχαίων και οι απώλειες εν γένει των αρχαίων θησαυρών της Ελλάδας παραμένουν εν πολλοίς στο ημίφως. Στην Κρή-

τη ειδικότερα, η έλλειψη αυτή είναι περισσότερο αισθητή, παρά το γεγονός ότι οι καταστροφές των αρχαιοτήτων της Μεγαλονήσου, περιγράφηκαν -συνοπτικά αλλά έγκαιρα- από τον τότε Έφορο Αρχαιοτήτων και Διευθυντή του Μουσείου Ηρακλείου, Νικόλαο Πλάτωνα και -λακωνικότερα- από τους Καζαντζάκη, Κακριδή και Καλιτσούνακη, στην έκθεση Ωμοτήτων που συνέταξαν με εντολή της κυβέρνησης μετά το πέρας του πολέμου. Στην παρούσα ανακοίνωση επιχειρείται η ανάδειξη του μεγέθους των αρχαιολογικών καταστροφών που προκλήθηκαν στην Κατοχή, κατά τη διάρκεια της οποίας ολόκληρες αρχαιολογικές συλλογές λεηλατήθηκαν, αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία καταστράφηκαν ή τραυματίστηκαν, ενώ δεν έλειψαν και οι παράνομες γερμανικές ανασκαφές που πραγματοποιήθηκαν ανεξέλεγκτα σε ολόκληρη την Κρήτη.

20 Νοεμβρίου 2017

Δρ Ελευθερία Ακριβοπούλου, Αρχαιολόγος, μουσειολόγος, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης: «Άσπονδες συμμαχίες: οι Μακεδονικές αρχαιότητες κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο» (βλ. <http://www.blod.gr/lectures/Pages/viewlecture.aspx?LectureID=3823>).

Η έκρηξη του Α' Παγκόσμιου Πολέμου και η απόβαση του τεράστιου πολυεθνικού στρατού της Αντάντ στη Θεσσαλονίκη έδωσαν σημαντική ώθηση στην οικονομική, εμπορική και καλλιτεχνική ζωή της πόλης, ενώ σειρά έργων υποδομής των συμμάχων άλλαξε ριζικά τη φυσιογνωμία της περιοχής. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η αρχαιολογική διερεύνηση της Μακεδονίας, καθώς στο δυναμικό της αγγλογαλλικής στρατιάς περιλαμβάνονταν εμβληματικές μορφές της ευρωπαϊκής αρχαιολογίας, που με αφορμή στρατιωτικά και οχυρωματικά έργα, πραγματοποίησαν χαρτογραφίες, εκτεταμένη έρευνα πεδίου, ανασκαφές και δημοσιεύσεις. Στη

Μακεδονία του Μεγάλου Πολέμου οι επίδοξοι διαχειριστές του αρχαίου παρελθόντος, σύμμαχοι και Έλληνες, κονταροχτυπήθηκαν μεταξύ τους, διεκδικώντας ουσιαστικά την κυριαρχία και την επίδειξη ισχύος σε όλα τα επίπεδα. Αποκορύφωμα των διενέξεων υπήρξε η μεταφορά με τη λήξη του πολέμου, το 1919, μεγάλου αριθμού μακεδονικών αρχαιοτήτων στο Μουσείο του Λούβρου και στο Βρετανικό Μουσείο, όπου βρίσκονται μέχρι και σήμερα. Ειδικά η τελευταία περίπτωση έχει πυροδοτήσει κατά καιρούς ποικίλες αντικρουόμενες ερμηνείες στην επιστημονική κοινότητα. Μεταφέρθηκαν στο Βρετανικό Μουσείο κατόπιν δωρεάς της ελληνικής κυβέρνησης; Ή φυγαδεύτηκαν, κατά κάποιον τρόπο ως προϊόντα κλοπής, όπως αφήνουν να εννοηθεί ή ρητά καταγγέλλουν άλλες φωνές; Μια σειρά δημοσιευτων αρχαιικών τεκμηρίων από το Ιστορικό Αρχείο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης αναδεικνύουν άγνωστες πτυχές της ελληνικής αρχαιολογίας, τους στόχους της στον δεδομένο χωροχρόνο, καθώς και τους δεσμούς της με το εθνικό αφήγημα και την ευρωπαϊκή αρχαιολογία.

11 Δεκεμβρίου 2017

Δρ Ράνια Μπαλλή, Αρχαιολόγος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: «Η δράση της Αμερικανικής και της Βρετανικής Σχολής την εικοσαετία 1947-1967».

This was a very crucial period, for many reasons, just after the end of WW2 to the dictatorship of the colonels. The lecture is based on the very rich archival material stored in the two Foreign Schools (ASCSA and BSA), on revisiting the excavations, and also on personal testimonies of important archaeologists of that period. The life and work of all Anglosaxons archaeologists who worked in Greece is trace, as well as their contribution to the evolution of the Prehistoric archaeology in Greece. American archaeologists who were active in Prehistoric archaeology were Carl Blegen and John Caskey, who excavated the Palace of Nestor (Pylos) and Lerna (Argolid) and Aghia Eirini (Kea). The work of the British archaeologist is represented by the most important excavations of the two decades i.e. those by Alan Wace (Mycanea), Sinclair Hood (Emprio, Chios and Knossos), William Taylour (Aghios Stephanos, Laconia), Hugh Sackett & Mervyn Popham (Palaikastro), George Huxley & Nicolas Coldstream (Kythera) and Colin Renfrew (Saliagos). Through the correspondence of these important archaeologists with personalities of the period and other archival material light is shed on their work, their contribution to the evolution of Prehistoric archaeology in our country and in general their participation in the sociopolitical issues of Greece.

THE AMERICAN SCHOOL OF CLASSICAL STUDIES AT ATHENS

22 Ιανουαρίου 2018

Δρ Βασιλική Ελευθερίου, Αρχιτέκτων μηχανικός Διευθύντρια Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης: «Οι προπολεμικές επεμβάσεις στα μνημεία της ακρόπολης της Λίνδου μέσα από το αρχαιολογικό υλικό» (βλ. <http://www.blod.gr/lectures/Pages/viewlecture.aspx?LectureID=3928>).

Το 2015 ολοκληρώθηκαν οι εργασίες αποκατάστασης στον αρχαιολογικό χώρο της ακρόπολης της Λίνδου. Το πρόγραμμα ξεκίνησε το 1985, υπό την εποπτεία της Επιτροπής Συντηρήσεως- Αναστηλώσεως Μνημείων Ακροπόλεως Λίνδου (Ε.Σ.Α.Μ.Α.Λ.), προκειμένου να αντιμετωπιστούν σοβαρά δομικά προβλήματα που παρουσίαζαν τμήματα των μνημείων που είχαν αναστηλωθεί κατά την περίοδο του μεσοπολέμου. Στο πλαίσιο της τεκμηρίωσης του έργου αναζητήθηκε και συγκεντρώθηκε αρχαιολογικό υλικό από διάφορες πηγές όπως τα Αρχεία της Εφορείας Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου, της Διεύθυνσης Αναστήλωσης του ΥΠ.ΠΟ.Α, του Εθνικού Μουσείου της Δανίας στην Κοπεγχάγη, της Ιταλικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Αθήνα και του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου Αθηνών. Μέσα από αυτό το υλικό ξεδιπλώνεται η νεώτερη ιστορία του αρχαιολογικού χώρου από την αποκάλυψή του (1902-1905) έως την διαμόρφωση της σύγχρονης 'εικόνας' του μέσω της αποκατάστασης επιλεγμένων τμημάτων του ναού της Λινδίας Αθηνάς και της ελληνιστικής στοάς (1936-1940).

12 Φεβρουαρίου 2018

Δρ Κώστας Πασχαλίδης, Δρ Βασιλική Πλιάτσικα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο: «Κατάλογος των εν τω Εθνικώ Μουσείω Εκμαγείων. Η παραγωγή και η διακίνηση πιστών αντιγράφων μυκηναϊκών και μινωικών έργων στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, από το 1893 ως το 1940».

Η ανέγερση του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου της Αθήνας αποπερατώθηκε τον Οκτώβριο του 1889, ωστόσο χρειάστηκαν τέσσερα ακόμη χρόνια ώσπου να ανοίξει για το κοινό η λαμπρή *Μυκηναία Αίθουσα*. Η αιτία της καθυστέρησης ήταν η χρονοβόρα διαδικασία της ζωγραφικής διακόσμησης της οροφής και των τοίχων, που φιλοτεχνήθηκαν έτσι ώστε να ανακαλούν ένα μυκηναϊκό «μέγαρον». Η αίθουσα ζωγραφίστηκε με πολύχρωμα θέματα, εμπνευσμένα από τα κινητά έργα τέχνης και τα μνημεία που αποκαλύφθηκαν στις πρώτες ανασκαφές των Μυκηνών, της Τίρυνθας και του Ορχομενού. Με άλλα λόγια, η πρώτη έκθεση του μυκηναϊκού κόσμου στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο σκηνογραφήθηκε έτσι ώστε να αντιγράφει την αρχαιότητα. Στα επόμενα χρόνια, η παραγωγή αντιγράφων μυκηναϊκών αρχαιοτήτων του Μουσείου οργανώθηκε συστηματικά, χάρη στη δράση των *Émile Gilliéron πατέρα και υιού*. Τα αντίγραφα έφτασαν ως την άκρη του κόσμου, χάρη στο περίφημο Εργαστήριο Αντιγράφων του Εθνικού Μουσείου και στους διορισμένους του καλλιτέχνες και τεχνίτες. Ο κρητομυκηναϊκός κόσμος αναδύθηκε χάρη στις νέες ανακαλύψεις της σκαπάνης στην ηπειρωτική Ελλάδα και στην Κρήτη, ενθουσίασε αναρίθμητους ανθρώπους σε όλον τον κόσμο και εισήγαγε νέα αισθητικά πρότυπα. Το φθινόπωρο του 1934, διοργανώθηκε η πρώτη περιοδική έκθεση του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου αφιερωμένη στην «Κρητο-μινωική» τέχνη με μικρές προσθήκες από το μυκηναϊκό ρεπερτόριο. Τα 89 εκθέματα ήταν ρέπλικες, κατασκευασμένες από τον *grand specialist* της εποχής, *Émile Gilliéron υιό*, που οργανώθηκαν σε δύο αίθουσες του Μουσείου. Παρά την αρχική πρόθεση για περιοδεία της έκθεσης στο εξωτερικό και – κατόπιν – μόνιμη εγκατάστασή της στο Μουσείο, η διοργάνωση έληξε άδοξα, με την διάλυσή της και την απόσυρση των εκθεμάτων που από τότε ξεχάστηκαν οριστικά. Αυτή η παρουσίαση ξεδιπλώνει την ιστορία των πρώτων χρόνων της παραγωγής κρητομυκηναϊκών αντιγράφων, μέσα από το παράδειγμα του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, από την έναρξη της λειτουργίας του έως τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

12 Μαρτίου 2018

Καθηγητής Τάσος Τανούλας, Αρχιτέκτων, διδάκτωρ του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου:
«Νεώτερα χαράγματα στα Προπυλαία και η δεύτερη αποστολή της εταιρείας των Dilettanti στην Αθήνα».

Το 2013 στην νοτιοδυτική γωνία των Προπυλαίων εγκαταστάθηκαν ικριώματα για την μελέτη δομικών προβλημάτων στην ανωδομή, με στόχο την αντιμετώπισή τους. Τα ικριώματα αυτά επέτρεψαν την παρατήρηση χαραγμάτων στην δυτική επιφάνεια των τριών ανωτάτων λιθοπλίνθων της βορειοδυτικής παραστάδας και στην ανατολική πλευρά του αντίστοιχου δωρικού κιονοκράνου. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι όλα έχουν αναγραφεί στο χρονικό διάστημα που αρχίζει κάποτε μέσα στο πρώτο ήμισυ του 18ου αιώνα, πριν το 1738, με την κατασκευή των θόλων στο κεντρικό κτίριο των Προπυλαίων, και του 1827, όταν η ελληνική φρουρά εγκατέλειψε την Ακρόπολη. Ανάμεσά τους υπάρχουν δύο χρονολογημένα χαράγματα. Το ένα έχει αναγραφεί το 1789 από ένα ξένο ονόματι W. Young. Το άλλο φέρει την χρονολογία 1765 και τα αρχικά R.C., W.P. και N.R. Η μελέτη των αρχαιολογικών και ιστορικών δεδομένων, δεν αφήνει αμφιβολία ότι τα αρχικά αυτά δηλώνουν τα ονόματα των άγγλων Richard Chandler, William Pars και Nicholas Revett που, ως απεσταλμένοι της Εταιρείας των Dilettanti, εργάστηκαν στην Αθήνα το 1765 για την συμπλήρωση της μελέτης των αθηναϊκών μνημείων, ιδίως των Προπυλαίων, που είχε διακοπεί το 1753.

24 Απριλίου 2018

Δρ Μαργαρίτα Νάζου & Γιώργος Γάσιος, α) Αρχαιολόγος, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Université Catholique de Louvain β) Ιστορικός, υποψήφιος. Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Κρήτης: «Μυκονιάτικη κοινωνία και ανασκαφές στη Δήλο (1873-1914)» (βλ. <http://www.blod.gr/lectures/Pages/viewlecture.aspx?LectureID=4063>).

Η Μύκονος είναι σήμερα μια παγκοσμίως αναγνωρισμένη νησιωτική κοινότητα, με σαφή προσανατολισμό των επαγγελματικών δραστηριοτήτων των κατοίκων της προς τον τουρισμό και την προσφορά υπηρεσιών στους χιλιάδες επισκέπτες του νησιού, ενώ συγκαταλέγεται στους είκοσι κορυφαίους προορισμούς του κόσμου για διακοπές. Στα μέσα όμως του 19ου αιώνα χαρακτηριζόταν ως μια νησιώτικη κοινότητα αγροτοκτηνοτρόφων, που συχνά μετατρέπονται σε ναυτικούς και εμπόρους, μια κοινότητα με σαφές έλλειμμα δημιουργικής προσδοκίας. Σε εκείνη την κοινωνική συγκυρία, οι ανασκαφές της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής στη Δήλο (1873- 1914) πιστεύουμε ότι αποτέλεσαν τον καταλύτη αλλαγών, που τον απόδηχό τους αφουγκραζόμαστε μέχρι σήμερα. Σύμφωνα με την υπόθεσή μας, εκείνη τη χρονική στιγμή φαίνεται πως οι λεγόμενες παραδοσιακές συνθήκες ολοκληρώνουν τον κύκλο τους στην καθημερινότητα του νησιού κι αρχίζουν να αναδύονται οι μοντέρνες, νεωτερικές διαδικασίες. Η ανακάλυψη και ταξινόμηση του Δημοτικού Αρχείου της Μυκόνου το 2009-2010 από τους ερευνητές και τους συνεργάτες του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών δημιουργεί νέες προοπτικές για μια λεπτομερή και εις βάθος διερεύνηση των κοινωνικών διεργασιών στη Μύκονο του 19ου και 20ου αιώνα. Τμήματα του αρχείου αφορούν στις ανασκαφές στη Δήλο. Η μελέτη τους μπορεί να συμπληρώσει τα αρχαιακά κενά της ιστορίας των ανασκαφών στη Δήλο και να απαντήσει ερωτήματα που έχουν τεθεί από την προηγούμενη έρευνα. Στη διάλεξή μας θα παρουσιάσουμε τα πρώτα αποτελέσματα της μελέτης του Δημοτικού Αρχείου Μυκόνου. Η έρευνα είναι υπό την επιστημονική εποπτεία της Δρ. Βιολέττας Χιονίδου και χρηματοδοτείται από τη Γαλλική Σχολή Αθηνών στα πλαίσια του πενταετούς προγράμματος του τμήματος Νεώτερης και Σύγχρονης Ιστορίας (2017-2021).

7 Μαΐου 2018

Δρ Γεωργία Φλούδα, αρχαιολόγος, Τμηματάρχης Προϊστορικών και Μινωικών Αρχαιοτήτων, Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου: «Η αρχαιολογία στην εμπόλεμη ζώνη: ο August Schörgendorfer και η υπηρεσία 'Kunstschutz' στην Κρήτη κατά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο».

Η ομιλία αποσκοπεί στην ανασύνθεση των τεκμηρίων για την αρχαιολογική δραστηριότητα του August Schörgendorfer, ενός αυστριακού αρχαιολόγου και αξιωματικού της Βέρμαχτ, στο κατεχόμενο νησί της Κρήτης την περίοδο 1941-42. Αντλώντας από αρχαιολογικά ντοκουμέντα της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου και των Αυστριακών Κρατικών Αρχείων, αλλά και από το φωτογραφικό αρχείο του Schörgendorfer με φωτογραφίες της Κρήτης, θα ανιχνεύσω τις ιδεολογικές και αρχαιολογικές "διαδρομές" του πριν και κατά τη θητεία του στη στρατιωτική «Γερμανική Υπηρεσία Προστασίας Τέχνης» (Kunstschutz). Η αναφορά στη συμμετοχή του Schörgendorfer σε παράνομες ανασκαφές στην Κνωσό και στη Μεσαρά, στη λήψη μέτρων προστασίας των αρχαιοτήτων, αλλά και στη θεσμική ανάπτυξη της αρχαιολογικής έρευνας από τις δυνάμεις κατοχής στην Κρήτη, θα αποκαλύψει ατεκμηρίωτες πτυχές της αρχαιολογικής έρευνας της Βέρμαχτ. Παράλληλα, ο βαθμός της εξάρτησης της «Γερμανικής Υπηρεσίας Προστασίας Τέχνης» στην Ελλάδα από τους εκπροσώπους του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου θα αποτελέσει αφορμή συζήτησης για τη δεοντολογία των αρχαιολογικών θεσμών και τον πολιτικό χαρακτήρα της δράσης των εκπροσώπων τους.

Για την επόμενη ακαδημαϊκή χρονιά άλλη μια σειρά από πολύ ενδιαφέρουσες διαλέξεις, που ξεκινούν στο τέλος Σεπτεμβρίου. Περισσότερες πληροφορίες σύντομα.

Προσπάθειες όπως αυτή του Συλλόγου Φίλων του Ιστορικού Αρχείου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας αποτελούν ουσιαστικό αντίβαρο απέναντι στα όσες πλαστές πληροφορίες εμφανίζονται κατά καιρούς στα μέσα ενημέρωσης, υπό τον μανδύα της αρχαιολογίας, οι οποίες εντάσσονται άμεσα στη λαϊκή κουλτούρα. Οι σοβαρές αυτές μελέτες μιλούν για μια αρχαιολογία μακριά από θησαυρούς, για τις σχέσεις αρχαιολόγων και αρχαιολογικών ερευνών διαχρονικά με τις τοπικές κοινωνίες, αλλά και για τις σχέσεις μεμονωμένων αρχαιολόγων και ομάδων αρχαιολόγων με τις εκάστοτε κρατούσες

πολιτικές ηγεσίες. Έχουν επίσης μελετηθεί και παρουσιασθεί δύσκολες καταστάσεις στην ελληνική ιστορία, πόλεμοι, εμφύλιοι, αντίσταση στην εξουσία και συμβιβασμοί, καθώς και αντιδικίες προσωπικές και πολιτικές μεταξύ αρχαιολόγων, οι οποίες έτυχε συχνά να καθορίσουν τις προτεραιότητες της έρευνας, αλλά και σημαντικές αποφάσεις με επιπτώσεις στην προστασία των μνημείων.

Πληροφορίες για τις διαλέξεις των προηγούμενων ετών:

www.archaiologia.gr/blog/2014/02/24/o-syλλoγoς-φίλων-του-ιστορικού-αρχείου/

Ηλεκτρονική διεύθυνση του Συλλόγου:
filoihistarch.archservice@gmail.com

Μεταξία Τσιποπούλου

Δρ. Φ.

Επίτιμη Διευθύντρια Εθνικού Αρχείου Μνημείων ΥΠΠΟΑ
Πρόεδρος του Συλλόγου Φίλων του Ιστορικού Αρχείου
της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας